

DOI: 10.33310/2518-7813-2019-67-4-69-72
УДК 378.147

Світлана ЗАСКАЛЄТА

професор кафедри англійської мови і літератури
Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського,
м. Миколаїв, Україна
e-mail: zaskaletas1@gmail.com

ТЕНДЕНЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ: ЗАСТОСУВАННЯ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯКІВ

У статті проаналізовано міждисциплінарний підхід в процесі професійної підготовки фахівців педагогічного профілю. Окреслено стратегічні напрями оновлення процесу навчання на основі застосування принципів міждисциплінарних зв'язків у процесі вивчення іноземної мови. Визначено три основні типи сучасного підходу до інтеграції навчальних програм: мультидисциплінарний, міждисциплінарний та інтердисциплінарний.

Міждисциплінарні дослідження є оптимальним варіантом для розвитку творчого мислення студентів, що дозволяють їм досліджувати та встановлювати зв'язки між найрізноманітнішими ідеями, методами та способами мислення.

Ключові слова: міждисциплінарні, мультидисциплінарні та інтердисциплінарні зв'язки, інтеграційні заняття, пізнавальна діяльність студентів, міждисциплінарна інтеграція.

Актуальність проблеми міждисциплінарних зв'язків визначається тим, що випускники закладів вищої освіти працевлаштовуються у різних галузях, численних компаніях, ніж було у минулому. Ці зміни у майбутньому кар'єрному шляху студента потребують того, щоб випускники університету володіли широким набором навичок та високим рівнем адаптивності. Здебільше вони здобуваються під час професійної підготовки фахівців з використанням міждисциплінарних (міжпредметних) підходів.

Значення терміну «інтегрувати» розглядали Інета Хелман та Ілізе Бражка (Ineta Helmane, Ilze Braska) [4]. Термін стосується об'єднання, адаптації, синтезу, включення, об'єднання та координації. Інтегрувати означає поєднувати дві чи більше речей, щоб стати більш ефективним. Інтегрований означає поєднуватись для утворення єдиного предмета, поєднуючи або координуючи окремі елементи, задля забезпечення гармонійного, взаємопов'язаного цілого організованого або структурованого таким чином, щоб складові одиниці функціонували спільно. Споріднені слова: повне, ціле, цілісне, притаманне, невіддільне, об'єднане. Слово «інтеграція» – це акт об'єднання в ціле. Синонімами слова «інтеграція» є консолідація, поєднання у цілісність. З інтеграційного аспекту важливо особливо вказати на внутрішню рівновагу, щоб у процесі викладання / навчання всі цілі та завдання спочатку окремих елементів, оскільки зміст самостійних шкільних предметів досягався і виконувався в навчальному процесі. Також важливим є аспект цілісності особистості, як студент здобуває знання та вміння у процесі засвоєння

навчального матеріалу та як вони будуть використовуватися та розвиватися, настанови для того, щоб повноцінно долучитися до навчального процесу. Ефективність інтегрованого викладання / навчання виправдана зв'язком навчання з життям (адже життя – це ціле), здобуттям єдності духовного розвитку особистості та розумінням узгодженості всередині знань. Інтегроване викладання / навчання чи процес викладання / навчання мають бути пов'язані з цілим, що передбачає не лише засвоєння навчального змісту, але й забезпечує «цілісний підхід до розвитку особистості сприяє інтелектуальному, емоційному та соціальному розвитку школяра у взаємозв'язку» (Ansproka, 2003). Інтегроване викладання / навчання, пов'язане з цілим, забезпечує переважне втілення ідей викладання / навчання (Ansproka, 2003), оскільки під час засвоєння одного предмета, вивчаючи одне питання, студент отримує уявлення про зміст іншої дисципліни, яка також підлягає засвоєнню. Інтегрований процес навчання, який створює ціле породжує мотивацію у студента до навчання. Отже, важлива дія викладача, в результаті чого створюються умови, коли студент бачить цілісність змісту навчання, а не викладач вказує на зв'язки, які слід бачити. Усвідомлення мотиву в інтегрованому навчанні – це внутрішня рушійна сила, суб'єктивна складова, індивідуальна і для всіх різна (Petere, 2014, 116). Інтегроване навчання може бути умовою забезпечення навчання, що передбачає структуровану роботу з чіткою концепцією, методами та принципами, поєднуючи декілька освітніх парадигм таким чином, що дає можливість кожному учневі навчатися у власному

стилі та орієнтирах в офіційно визнаному навчанні середовище (Csorba, 2013).

Префікс «мульти» описується Інетою Хелман та Лізе Бражка як поєднання форми, що означає «багато, багато, багато, багато разів, більше одного, більше двох» і використовується при формуванні складних слів (словник.com) [4]. На практиці це може бути пов'язано з кожним випадком, коли одночасно вивчається більше ніж один предмет. Мультидисциплінарні підходи зосереджуються насамперед на дисциплінах. Викладачі, які застосовують такий підхід, організують стандарти з дисциплін навколо теми.

Слово «інтер» використовується для утворення прикметників, що означають «між або серед згаданих людей, речей або місць» (Кембриджський словник). Слово «міждисциплінарний характер» поєднує або включає дві або більше навчальні дисципліни або поєднує дві або більше професій, технологій, кафедр тощо, як у бізнесі, так і галузі [4]. Міжпредметні дисципліни – це те, що охоплює більш однієї галузі вивчення; *inter* (латина) означає «між», і дисциплінарне, що є від латинської «дисципліна» і означає викладання чи знання. При міждисциплінарному підході викладачі розробляють навчальну програму навколо загального навчання з різних дисциплін Вони поєднують спільне навчання, закладене в дисциплінах, щоб підкреслити міждисциплінарні навички та концепції. Дисципліни є ідентифікованими, але вони набувають меншої важливості, ніж у мультидисциплінарному підході [4].

Зарубіжні дослідники приходять до висновку [4]:

- метою інтегрованого навчання є цілісний розвиток особистості студента шляхом єдності навчання з реальним життям;
- усі підходи до інтегрованої навчальної програми виявляються більш ефективними для навчання студентів, ніж традиційний підхід на основі однієї дисципліни;
- основні відмінності між підходами інтеграції навчальних програм полягають у розумінні стратегій, взаємозв'язків та складності контекстів;
- ефективна реалізація цілей освіти можлива за умови розуміння типів інтеграції, а також способів планування та співпраці;
- у контексті нових вимог до освіти (розвиток компетенцій) – трансдисциплінарний підхід можна розглядати як найпродуктивніший вид інтеграції.

Підхід до майбутньої освіти за допомогою декількох і часто інтегруючих дисциплін допомагає реалізувати цілісну мету міждисциплінарного та мультидисциплінарного підходу, створити цілісний футуристичний освітній досвід, який вико-

ристовує різні режими свідомості та розуміння [5]. На думку Томаса Ломбардо (Thomas Lombardo) майбутня освіта може викладатися як курс інтегративних досліджень, або інтегративані студії в контексті майбутнього. Такий підхід до майбутньої освіти є одночасно мультидисциплінарним та міждисциплінарним [5].

Міжнародне бюро освіти (ІВЕ-ЮНЕСКО) визначає три основні типи сучасного підходу до інтеграції навчальних програм: мультидисциплінарний, міждисциплінарний та міждисциплінарний [3].

- *Мультидисциплінарна* навчальна програма (*multidisciplinary curriculum*) – це вивчення теми з точки зору більш ніж однієї дисципліни та вирішення проблеми з використанням іншого дисциплінарного підходу (Klaassen, 2018). Наприклад, вивчення теми «Вища освіта країни, мова якої вивчається» з дисципліни «Практичний курс англійської мови» можливий за умови вивчення курсу дисципліни «Університетські студії».
- *Інтердисциплінарна* навчальна програма (*interdisciplinary curriculum*) – це розуміння теорій, що розрізають різні дисципліни та висвітлюють процес та значення, а не поєднання різних змістів дисципліни. Наприклад, сучасні педагогічні дослідження з предметів «Педагогіка», «Університетські студії» вимагають знань іноземної мови для опрацювання англійської літератури.
- *Трансдисциплінарна* навчальна програма (*transdisciplinary curriculum*) – це усунення меж між основними дисциплінами, інтегрування їх для побудови нового контексту реальних тем та ведення основного курсу (Doyle et al., 2018).

В основному, міждисциплінарна навчальна програма розглядається як курс, що виходить з двох або більше навчальних дисциплін з використанням знань та методів роботи з однієї дисципліни та застосування їх до іншої дисципліни задля забезпечення більш широкого і глибокого засвоєння знань та набуття відповідних компетенцій. Щодо навчальних програм з окремих курсів, то вони містять у собі міждисциплінарні зв'язки, які включають у собі відомості з різних предметів, а саме завдання для активізації пізнавальної діяльності студентів.

Крім роботи з широким діапазоном знань, студенти, які займаються міждисциплінарними дослідженнями, працюють з декількома кафедрами, піддаючи їх різноманітним способам мислення та формуванню навичок спілкування.

Результати навчання, які можуть бути досягнуті за допомогою цього виду практики, залежать від кількості дисциплін, які беруть у ньому участь,

а також виду знань, на які потрібно звернути увагу. У нашому дослідженні, проведеному на факультеті іноземної філології Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського, студентам було запропоновано працювати над завданням, яке дозволило їм використати свої знання іноземної мови. Прикладом є завдання, які включають творчі роботи з метою активізації самостійної пізнавальної діяльності при вивченні дисциплін «Університетські студії», «Педагогіка», «Теорія і практика управління закладами освіти», які висвітлюють проблеми компаративістики, сучасних педагогічних досліджень в галузі педагогіки.

Такий інтегрований підхід дає позитивні результати. По-перше, студентам було надано можливість проявити та розвинути творчу уяву та глибокі знання з дисциплін, які вони вивчали. Не достатньо просто запам'ятовувати факти та формули в межах дисципліни; студентам пропонується творчо екстраполювати те, що вони вивчили по кожній дисципліні. По-друге, студентів проявили синтетичне мислення, долають надмірну фрагментацію, що міститься у типовій навчальній про-

грамі. Окрім навчання та розвитку уяви, інтелектуальний синтез – є проявом високого рівня пізнавальної майстерності, яка застосовуватиметься у майбутній професійній діяльності.

Отже, основна мета вищої освіти полягає у формуванні знань про певну дисципліну, яка може забезпечити студентам здатність аналізувати інформацію та застосовувати її до реального життя. Щоб покращити розуміння студентами та зробити навчальний процес більш продуктивним та приємним, потрібно відчувати студентами зв'язок між різними предметами відповідної навчальної програми.

Міждисциплінарні дослідження є оптимальним варіантом для розвитку творчого мислення студентів, що дозволяють їм досліджувати та встановлювати зв'язки між найрізноманітнішими ідеями, методами та способами мислення. Вивчення двох або більше пов'язаних між собою предметів є корисним для кращого розуміння предметів, оскільки вони дозволяють студентам застосовувати знання, отримані в одній галузі, для поліпшення їхнього розуміння предмету в іншому.

Список використаних джерел

1. Енциклопедія освіти / [голов. редак. В.Г.Кремень]. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
2. Закон України «Про вищу освіту». Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Multidisciplinary teaching: an approach to active learning by Dr Saad Odeh · Sep 24, 2018 Режим доступу: <https://learningandteaching-navitas.com/multidisciplinary-teaching-approach-active-learning/>
4. What is developing integrated or interdisciplinary of multidisciplinary or transdisciplinary education in school? by Ineta Helmane, Ilze Braska Електронний ресурс: https://www.researchgate.net/publication/332579341_What_is_Developing_Integrated_or_Interdisciplinary_or_Multidisciplinary_or_Transdisciplinary_Education_in_School
5. Multidisciplinary and Interdisciplinary Approaches to Futures Education by Thomas Lombardo Електронний ресурс: https://www.academia.edu/1160929/Multidisciplinary_and_Interdisciplinary_Approaches_to_Futures_Education

References

1. Entsyclopedia osvity / [holov. redak. V.H.Kremen]. – K.: Yurinkom Inter, 2008. – 1040 s.
2. Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu». Elektronnyi resurs. Rezhym dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Multidisciplinary teaching: an approach to active learning by Dr Saad Odeh · Sep 24, 2018 Access mode: <https://learningandteaching-navitas.com/multidisciplinary-teaching-approach-active-learning/>
4. What is developing integrated or interdisciplinary of multidisciplinary or transdisciplinary education in school? by Ineta Helmane, Ilze Braska Electronic resource: https://www.researchgate.net/publication/332579341_What_is_Developing_Integrated_or_Interdisciplinary_or_Multidisciplinary_or_Transdisciplinary_Education_in_School
5. Multidisciplinary and Interdisciplinary Approaches to Futures Education by Thomas Lombardo Access mode: https://www.academia.edu/1160929/Multidisciplinary_and_Interdisciplinary_Approaches_to_Futures_Education

Светлана Заскалета. Тенденции профессиональной подготовки специалистов педагогического профиля: применение межпредметных связей

В статье проанализированы междисциплинарный подход в процессе профессиональной подготовки специалистов педагогического профиля. Определены стратегические направления обновления процесса обучения на основе применения принципов междисциплинарных связей в процессе изучения иностранного языка. Определены три основных типа современного подхода к интеграции учебных программ: мультидисциплинарный, междисциплинарный и интердисциплинарный.

Междисциплинарные исследования являются оптимальным вариантом для развития творческого мышления студентов, позволяющие им исследовать и устанавливать связи между самыми разнообразными идеями, методами и способами мышления.

Ключевые слова: междисциплинарные, мультидисциплинарные и интердисциплинарные связи, интеграционные занятия, познавательная деятельность студентов, междисциплинарная интеграция.

Svitlana Zaskaleta. Trends of professional training of future teachers: application of interdisciplinary connections

Dynamic educational processes in the world, the development of modern technologies, sharp competition in the labor market, and a high level of requirements for a specialist determine the need for a comprehensive study of conceptual foundations and the search for effective ways of developing the system of higher education in Ukraine.

Generalization, refinement and specification of the essence of the concept of "integration", substantiation of the meaning of the concept "integration classes" and the definition of their distinctive features; in determining the strategic direction of updating the learning process, which is the application of the principles of interdisciplinary ties in the process of studying humanitarian disciplines.

The application of an integrated approach to foreign language classes includes an interdisciplinary approach. This approach helps to enhance the perception of material achievement syntetychnosti knowledge and integrity.

In order to activate the independent cognitive activity of students in foreign language lessons, interdisciplinary connections are effectively used. The pedagogical conditions of the effectiveness of the application of interdisciplinary connections are the use of the teaching and teaching complex taking into account the specifics of the study of a foreign language and humanities at the Faculty of Foreign Philology; conducting various types of control of the results of independent work of students.

Defining a strategic direction for updating the learning process, which is the application of the principles of interdisciplinary ties in the study of humanities.

The effectiveness of the application of interdisciplinary connections at the Faculty of Foreign Philology is determined by the level of formation of intellectual skills and abilities to work with sources of information, level of development of skills of self-organization of cognitive activity (planning, implementation and self-control of training).

Key words. interdisciplinary connections, integration classes, cognitive activity of students, interdisciplinary integration.